

Ulrika Sparre – *Allt är bra*

”Trollastenen” är en mytomspunnen bumling i norra Skåne som fanns i början av 1900-talet. Den var åtta meter bred och över tolv meter hög och lockade turister från när och fjärran. Men så när man skulle börja bryta sten i trakten såldes Trollastenen, som då stod på kyrkans mark, och sprängdes sönder. Ulrika Sparre (f. 1974) har när vi möts i början av maj ett stenstipendium som hon erhållit av Östra Göinge kommun, och berättar om sitt intresse för stenens energi, jordenergier och skeppssättningar. En tanke som Ulrika har är att stipendievistelsen ska resultera i en ny trollasten, eller en ny plats, genom att använda den överblivna stenen från stenriket som finns i ett gigantiskt område på flera kvadratmil. Tillfälligt hemma från stenriket berättar Ulrika i sin ateljé i Solna om intresset för energier. 2010 mötte hon den isländske konstnären Steingrímur Eyfjörð som arbetar med sagor och mytologier. Ett samarbete inleddes efter ett samtal om så kallade Leylinjer, energilinjer som sammanbinder till exempel olika kultplatser och fornminnesplatser över jorden. I konstprojektet ”The Leyline Project” ville de undersöka Leylinjens teori, historia och funktion och blev inbjudna att göra en utställning på Reykjavík Art Museum 2012, där de skapade olika energiplatser. Två år senare besökte Ulrika Glastonbury i Somersset, som hon beskriver som ett slags ”new age-mecka”, för att följa de två kända Leylinjerna Saint Michels och Saint Marys. Som en del i konstprojektet är Ulrika medlem i föreningen Jordstrålningssällskapet i Stockholm där man tillsammans besöker olika platser kopplade till energier. The Leyline Project har också blivit en bok som guidar läsaren genom energins värld. Hon menar att det intressanta är att många som tror på energier och dess kopplingar till olika platser är män som är ingenjörer eller dataprogrammerare, som försöker förstå sin tillvaro.

Varför tror du att så många intresserar sig för energier och kopplingar mellan platser?

För mig är det ett uttryck för ett behov av att få en förklaring till sin existens, och det är dessa frågeställningar som tro handlar om. Genom att tro på någonting har du begränsat din världsbild och skapat sanningar som gör att du vet att du är tryggare. Om du har ramar är livet enklare att förhålla sig till.

Tror du själv på Leylinjernas energier?

Jag försöker redovisa fenomenet. Jag vill inte säga vad som är rätt eller fel eller om jag tror på det här utan jag visar att så här kan det vara. Leylinjerna har regler runt sig men man skapar dem själv. Jag har tagit ut ett så kallat currykors i min ateljé med hjälp av en pekare som ger utslag vid denna linje. Jag vet inte vad det är, men pekaren svänger kraftigt. Currylinjer finns överallt och återkommer var fjärde meter ungefär, och där det bildas currykors anses det skadligt att befinna sig. Man pratar ofta om att man kan komma in i ett rum och känna att det är bra energier – och då vet vi vad vi pratar om.

Intresset för energier kan också kopplas till dina tidigare arbeten. Kan du berätta?

Jag har gjort experiment med telepati när jag hade en artist-in-residence på Interaktiva institutet och skapade då ett verk som heter *Mental Radio*. Inspirerad av författaren Upton Sinclair och hans fru som undersökte telepati så byggde jag en maskin som skickade ut teckningar bakom en skärm. Utan att kunna se teckningen så fick man tolka den och rita sin version med en penna som både blev en teckning och en digital bild. I nästa steg fick man svar direkt på om man hade kunnat uppfatta teckningen bakom skärmen. All tro är ett resultat av vår kultur anser jag. Mitt magisterprojekt var en enkät som hette *Att tro är att inte veta*. Där tvingade jag människor att svara ja eller nej på frågor som man inte kan veta svaret på. Som exempelvis: "Anser du att du vet vem du är?" Lite cyniskt kunde man då utläsa att kvinnor tror i större utsträckning på ett liv efter döden och män tror i större utsträckning på liv på andra planeter. Sen gjorde jag samma undersökning i Indien och då visade det sig att rädslan för döden var dubbelt så stor hos människor i Sverige jämfört med Indien. Det är kulturen som skapar tron. Om rädslan för döden är hälften så stor i Indien då kanske vi har något att lära av att man har en stark tro på ett liv efter döden. Här tror vi kanske att vi blir ett träd eller så har vi ingen aning.

Allt är bra kan tolkas på rätt många olika plan, hur ser du på det?

Jag tänker att verket handlar mycket om rädsla och trygghet och att vi någonstans styrs så mycket av rädsior. Allt är bra tills det händer något. Om man ser på stadsvaktens roll under medeltiden var det att försäkra folket om att allt var lugnt och att man kunde sova vidare. Om man ser till dagens potentiella stadsvakt är det media som tagit på sig den rollen. Se på löpsedlarna, det är den information du får i det offentliga rummet och den är ofta kopplad till rädsla. "Har du ont i magen, du kan ha en dödlig sjukdom!"

Löpsedlarna appellerar till att du ska känna dig osäker för att köpa tidningen för att få svar på om du kommer dö.

Menar du att "allt är bra" är något som kollektivet kan luras att tro?

Nja, jag menar att de flesta går runt och är rädda. Förändringar av olika slag gör folk otrygga. I all den här rädslan, då man är osäker på om man hinner med sina sysslor på jobbet, om man är en bra förälder, om man ser snygg ut i dag, så är också allt bra. Man måste inte gå runt och vara livrädd hela tiden. Om man tittar på tv så är allt bara tävlingar i dag. Personer blir utröstade och enligt Zygmunt Bauman som skrivit om detta så känner vi oss mer odödliga när vi ser andra människor falla eller bli utröstade. Det har ju blivit stort även i konstvärlden med kortsiktiga projekt för att man hela tiden ska få vara med om slutet. Indianerna tänkte sju generationer framåt men vi kan inte tänka så långt för vi är så rädda för vår egen död att vi inte kan föreställa oss hur saker ska bli om man själv inte får vara med.

Kan du berätta om Allt är bra som performance, då du går med reflexväst och ropar "Allt är bra!" samtidigt som du ringer i din klocka?

Budskapet "Allt är bra" kan tolkas på många plan. Antingen blir man provocerad och tänker att vadå, allt är inte bra. Eller så är allt bra. Eller så tänker man: Fanns det tidigare ett hot? Varför har ingen varnat mig? I filmen går jag i skogen i Kristinehamn med min klocka och ropar "Allt är bra!". Det är ingen som hör utom träden. I nästa sekvens går jag på huvudgatan i Kristinehamn en söndag, det var inte en kotte ute då. Jag gjorde samma performance på Rörstrandsgatan i Stockholm och då gick jag och skrek "Allt är bra!" i rusningen. Det var väldigt läskigt. Där fanns 40-talister som såg glada ut när jag ropade mitt budskap medan yngre människor kände sig mycket mer hotade. De såg arga ut, kom inte här och stör mig när jag går här med min Iphone, ungefär. Ingen har riktigt vågat stoppa mig. Samtidigt har jag en reflexväst på mig och då uppfattas man nästan som en myndighetsperson, vilket förmodligen också bidrar till att ingen ingriper.

Kan du berätta om Allt är bra som multipel till SAK?

Multipeln består av en klocka, en väst och pins med budskapet "Allt är bra". Genom dessa saker kanske vi kan överrösta oron och skapa en tryggare värld omkring oss. Ibland möter jag personer som ser budskapet "Allt är bra" på min jacka och gärna vill bli

ambassadörer för projektet och ofta får jag höra från personer som verkligen tagit till sig detta budskap i sin vardag när de kanske hakat upp sig på något eländigt. Så genom multipeln kan vi skapa många ambassadörer för "Allt är bra".

När jag tittar på dina verk ser jag en koppling mellan individens möjligheter att bryta sig ur ett kollektiv men också att inte lämna på vilka grunder som helst. Man är så oerhört förknippad med sitt kollektiv. Har du några tankar om det?

Jag har gjort ett ljudverk som hette *Jag är störst*, till skillnad från "Allahu Akbar", "Gud är större". Det var ett verk som blev refuserat. Tanken med verket var hur vi kan förenas i denna hyperindividualism som vi ändå har gått in i totalt självorienterat. Det finns en enorm psykisk ohälsa som bara ökar för att vi inte har förmåga eller vilja att ge stöd till varandra, ens mellan generationer. Man ska klara sig själv, även när man mår dåligt, och det ligger mycket ansvar på individen. Om man inte ens har tron på en gud, så har man ingenting. Vi har världar som är en överenskommelse, en social konstruktion som bygger på "Hej!" och "Trevlig helg!" och så vidare. Men under det här ligger alla dina känslor och tankar. Förmodligen finns 90 % av en människas själsliv inom en och endast 10 % visas utåt. Vi lever i en värld där vardagen pågår och inunder finns den här inre känslomässiga kampen där man till exempel inte får gråta offentligt. Vi ska vara som Volvoannonsen, vi ska alla vara som Zlatan. Men samtidigt är allt bra när man sitter hemma och kollar på tv. Man behöver inte förstå sig. I min senaste utställning *Bortom allt* finns tankar om denna avsaknad av den kollektiva framtiden. Jag ser det som ett problem när vi inte kan se att vi är en del av något större för då kan vi inte heller skapa ett hållbart samhälle, vi kan inte ens tänka bort vår egen existens. Då krävs det någon annan sammankoppling mellan oss men den behöver inte vara religiös.

Är allt bra?

Nej, allt är inte bra men allt är inte heller dåligt. Man har en viss dag när man kan känna att världen fortsätter, trots allt. Den dagen kan finnas. Jag kan också bli provocerad av "Allt är bra", att det är väldigt lätttsamt när det är sjukt mycket elände i världen som IS terrorism som föds i någon slags meningslöshet. *Allt är bra* är ett jätteallvarligt verk. För på ett sätt förutsätter det att det fanns ett hot innan som jag missat. Har jag inte sett nyheterna? Ens egen värld är ju väldigt liten. Man tar sig till jobbet och så hem igen och så kanske man åker på en resa. Så idén om att ha koll på världen är ju egentligen en

illusion. Det är också intressant med medias roll, med den makt de har. Jag är en civil person som försöker ta tillbaka rätten att förmedla att världen kan vara bra.

Apropå media och makt kan du berätta om verket med det blå blodet, din performance på Nacka Konsthall 2010 som tog form genom en bloddonation. Som blåblodig kvinna gav du en påse blod till den icke-adlige Daniel Westling som då var blivande kronprinsessgemål. Blodet fanns för Daniel att hämta fram till sitt bröllop och skapade en hel del debatt.

Ja, det var väldigt intressant och rätt obehagligt. Verket gjorde jag i samband med att jag fick barn och började titta på släkthistorien. Eftersom jag är kvinna får inte mitt barn vara med i släkträdets vad det nu är värt. I adelskalendern tas jag bort när jag dör för att jag är kvinna men männen får vara kvar och deras barn också. Adopterade får inte heller vara med i kalendern. Så det handlar om blodet. Det rätta blodet. Folk inom adeln, det vill säga några i släkten, var såklart väldigt upprörda. Någon tyckte att mitt blod inte var "blått nog" att doneras, eftersom min mamma är icke-adlig. Blodsmytten levde paradoxalt stark också hos kritikerna. Sedan var det ju väldigt blandade reaktioner, en person som sa att hen faktiskt kände Daniel trodde att det handlade om att han varit njursjuk och behövde blod, men det handlade givetvis inte om det. En journalist tyckte jag skulle byta namn till Svensson. Med facit i hand är jag ändå glad att jag gjorde detta enligt mig humoristiska verk trots en del problematiska saker. De som var upprörda i adeln var framförallt nervösa över att deras relation med kungahuset skulle störas. Relationen är nog relativt obefintlig idag mellan kungahuset och adel men de var ändå oroliga. Värdet i adeln idag är, som jag ser det, att man kan spåra historien. Som med en gammal antikvit.

När man kritiserar detta verk så tycker jag det är viktigt att man beaktar att alla har rätt att berätta sin historia. Att i mitt fall växa upp inom en familj där mannen anses överordnad kvinnan. Att förminska det till att det handlar om en kvinna med ett adligt efternamn då har man förminskat hela problematiken med den hederskultur som det faktiskt handlar om. Det är ett högst aktuellt ämne. Rätten till att kritisera sin familj är ganska hårt kontrollerad. Kolla bara i konstvärlden, alla ska vara arbetarklass och vara underdogs, medan de flesta i själva verket är medelklass. Och då har jag som tillhörande en annan "klass" inte rätt att säga något eller lyfta denna fråga för att jag heter Sparre.

Har adelskapet legat dig i fatet som konstnär?

Ja, jag har trott det. När man söker stipendier så tror de att man redan har. Framförallt i konstvärlden där man ska kämpa för att vara en bra konstnär.

Kom prins Daniel och hämtade det blåblodiga blodet?

Nej, jag hörde inte ett ljud. Det finns män som Carl Johan De Geer som är konstnär och adlig och som försökt ta upp detta men det finns inga kvinnor i motsvarande position som gjort det, jag ska i princip vara nöjd med att jag heter Sparre och därför inte klaga. Vi har inga slott, inga pengar utan det finns en idé om att vi har det gott ställt. Allt är bra.

//Jennie Fahlström, intendent Sveriges Allmänna Konstförening

Intervjun genomfördes i Ulrika Sparres ateljé i Solna i maj 2015.

.....
Allt är bra

Klocka i brons och handtag av trä

Väst i textil. Pins

18 x 9 cm

SAK Edition #3, 2015